

TÉR - GAZDASÁG - TÁRSADALOM

(Huszonkét tanulmány Berényi Istvánnak)

(Szerkesztette: Dövényi Zoltán, MTA Földrajztudományi Kutató
Intézet, Budapest, 1996. p. 392)

HAJDÚ ZOLTÁN

Berényi István születésének 60. évfordulóján megjelentetett tisztelegő kötet (mely közvetett és közvetlen tanítványai, munkatársai, pályatársai és tisztelegő magyar és külföldi barátai tanulmányait tartalmazza) a magyar geográfia történetének régi és pozitív hagyományát elevenítette fel.

A szerkesztői "Előszó" a kötet megszületésének műhelyitkaiba és nehézségeibe vezeti be a Tisztelt Olvasót. Csak köszönet illeti mind a Szerkesztőt, mind pedig a Szerzőket, hogy minden nehézség ellenére végül is kezünkbe vehettük a kötetet.

A rövid életrajz, valamint a 60 évesen is fiatal(os) Berényi Istvánt bemutató fénykép emberközébe hozza azokat az olvasókat is, akik nem ismerik személyesen az ünnepeltet. Berényi István tudományos pályája sok vonatkozásban egyedi és ma is tanulságos. Különösen a nehézségekkel küzdő fiatal kutatók meríthetnek erőt és elszántságot Berényi István kutatói pályájának megismeréséből.

A kötet fontos és szerves része a Simonfai Lászlóné által összeállított bibliográfia, mely évenkénti bontásban mutatja be Berényi István munkásságának sokszínűvé és nemzetközileg is elismertté válását.

A kötet tanulmányai öt (városföldrajzi, regionális, a rendszerváltások következményeit elemző, Közép-Európával foglalkozó, történeti aspektusú) nagy szerkezeti egységre tagolódnak. Mindegyik egységen belül részben eltérő felfogású, hangsúlyú és módszertanú tanulmányok jelentek meg. Az egyes blokkokon belül a szerzők vitatkoznak is egymással.

A városföldrajzi tanulmányok szerzői (*Elisabeth Lichtenberger, Georg Kluczka, Kovács Zoltán - Reinhard Wiener, Iván László*) elsősorban Budapest problematikájára, ill. összehasonlító kutatására koncentrálnak. Nemcsak a hazai, de a külföldi szerzők tanulmányai is rendkívül pontos diagnózisát adják a felvetett problematikának. Tóza István a GIS alkalmazási lehetőségeit tekintette át a városi talajvízminőség vizsgálatakor, Günter Heinritz - Detlev Kingbeil a városi térségek intenzív hasznosításának problematikáját tekintette át München példáján, Peter Gröf a szolgáltatások telephely választási kérdéseit tekintette át, Tiner Tibor a városi image-vizsgálatok elméleti és gyakorlati vonatkozásait elemezte.

A regionális tanulmányok (*Süli-Zakar István, Becsei József, Jörg Maier - Olaf Behrens, Walter Zsilincsar, Tóth József*) egyrészt a régió, mint földrajzi integráció elméleti összefüggéseit, másrészt a különböző jellegű, nagyságú regionális egységek, településtípusok, térségi együttműködések és regionális konfliktusok kérdéskomplexumát mutatják be.

A rendszerváltások következményeit elemző tanulmányok (*Gerhard Stiens, Enyedi György, Cséfalvay Zoltán, Kiss Éva*) egyrészt a volt NDK területi és

területfejlesztési struktúraváltását, másrészt a magyar átalakulás szempontjából fontos külföldi működő tőke regionális eloszlásának és regionális fejlődésre gyakorolt hatását mutatják be, valamint a magyarországi privatizáció, a regionális fejlődés összefüggéseire és a budapesti régió ipari szerkezete átalakulására koncentrálnak.

A Közép-Európával foglalkozó két tanulmány (*Karl Ruppert, Rétvári László*) sokoldalúan járja körbe a fogalom történetileg változó mivoltát, s vizsgálja a - különböző módon lehatárolt - térségen belüli kérdés-komplexumok összefüggéseit.

A történeti aspektusú tanulmányok (*Beluszky Pál, Kocsis Károly, Dövényi Zoltán*) egyrészt a korábban tabunak tekintett témát, a magyarországi zsidóság demográfiai, településföldrajzi kérdéseit tárják fel, másrészt a vajdasági magyarság helyzetének és demográfiai struktúraváltozásainak összefüggéseit szemléltetik, harmadrészt pedig az alföldi modernizáció kezdeteit mutatják be.

A jól szerkesztett, egyszerűségében is szép kivitelű kötet (az egyetlen gond, hogy a ragasztott lapok az első kinyitás után azonnal önálló életre kelnek) nemcsak Berényi István széleskörű hazai és nemzetközi megbecsülését jelenti, hanem az új paradigmákat kereső magyar geográfia megújulásához is nagyban hozzájárulhat.